

Polityki klastrowe - doświadczenia zagraniczne i wnioski dla Polski. Powiązania z inteligentnymi specjalizacjami

Maciej Dzierżanowski

Ekspert Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową
Moderator Grupy roboczej ds. polityki klastrowej (2011-2012)
Członek European Cluster Policy Group (2009-2010)

MIR, Warszawa, 5 czerwca 2014

Podstawowe definicje ... żeby unikać nieporozumień!

→ Klaster

to występujące w strukturze gospodarki skupiska danej działalności gospodarczej – firm i instytucji otoczenia

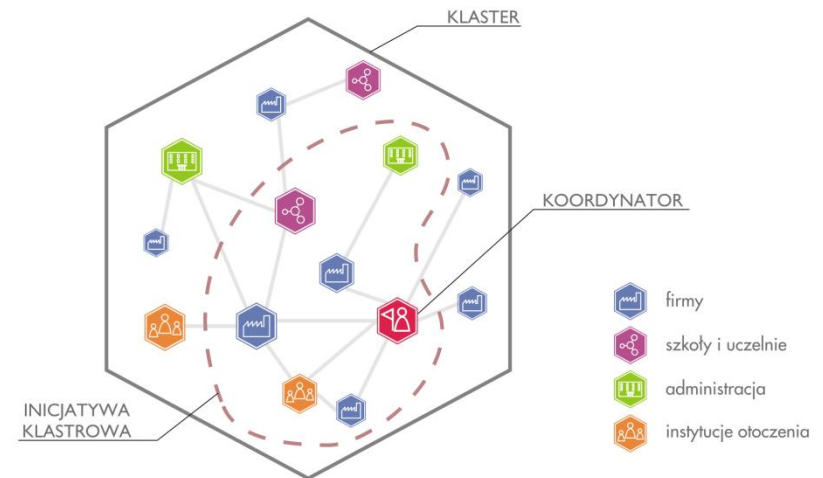
→ Inicjatywa klastrowa

to rodzaj partnerstwa zawiązanego między różnymi podmiotami klastra mający na celu zdefiniowanie potrzeb i kierunków rozwoju klastra oraz lepsze ukierunkowanie działań poszczególnych podmiotów;

definiowana także jako zorganizowany rozwój i wzrost konkurencyjność

→ Koordynator klastra

- podmiot lub osoba
- organizuje inicjatywę klastrową
- podejmuje konkretne działania na rzecz rozwoju klastra
- animuje wspólne projekty

Wnioski z doświadczeń międzynarodowych (za *European Cluster Memorandum*)

- Celem polityki klastrowej powinno być wzmocnienie potencjału konkurencyjnego i przekształcenie skupiska firm w dynamiczny klaster z wysokim poziomem konkurencji i współpracy (coopetition), interakcji i efektów zewnętrznych
- Sukces polityki klastrowej zależy od działań podejmowanych przez wielu różnych aktorów klastra
- Skuteczna polityka powinna mobilizować szeroką koalicję partnerów integrując i zachęcając do podejmowania działań odpowiadających na potrzeby danego klastra

Dylematy polityki klastrowej

- sposób zdefiniowania klastrów – skupiska vs. sformalizowane klastry / sieci współpracy / mikro-klastry / powiązania kooperacyjne
- czy polityka klastrowa powinna mieć wymiar:
  - bardziej horyzontalny (rozproszony) i stosunkowo wąski (finansowanie dużej liczby inicjatyw klastrowych i koordynatorów)
  - czy też bardziej skoncentrowany na wybranej grupie klastrów o wysokim potencjale obejmujący szereg różnych instrumentów wsparcia kierowanych przede wszystkim do aktorów klastra?
- **jak dokonywać selekcji klastrów: czy bazując na analizach statystycznych, typu foresight, decyzjach politycznych, czy raczej na konkursach?**
- klastry dojrzałe, schyłkowe i nowopowstające (*emerging*)
- *top-down* versus *bottom up* – mobilizacja aktorów

Typy polityk/programów klastrowych

- koordynacja działań administracji**
(przykłady Szkocja, Szwecja, Finlandia)
  - mobilizacja i sieciowanie aktorów klastra**
(przykłady Szwecja Visanu, Francja SPL)
  - zapewnienie wspólnych usług**
(przykłady South East England, Upper Austria)
  - finansowanie wspólnych prac badawczo-rozwojowych**
(przykłady Niemcy, Francja, Szwecja)
- * * *
- polityka ukierunkowana na rozwój inicjatyw klastrowych**
  - polityka rozwoju bazująca na klastrach**
(*cluster based development policy*)

Przykłady polityk klastrowych bazujących na konkursach

- **Francja** – program **Pôles de compétitivité** – konkurs i wybór klastrów: konkurencyjnych globalnie (7), zorientowanych globalnie (10) i konkurencyjnych (54) / budżet 1,5 mld euro w ciągu 3 lat
- **Niemcy** – program **Spitzenclusters** – konkurs i wybór 15 wiodących klastrów technologicznych / budżet 600 mln Euro w ciągu 5 lat
- **Szwecja** – program **Vinnvaxt** – konkurs i wybór 12 wiodących klastrów, w tym 4 *emerging* / budżet - średnio 1 mln euro rocznie na inicjatywę przez 10 lat
- **Pomorze** – program **klastrów kluczowych** – konkurs i wybór 3 klastrów kluczowych / preferencyjny dostęp do funduszy unijnych 2007-2014 (dodatkowe punkty w ocenie strategicznej)

Inteligentne specjalizacje

- nowa lub ewoluująca **specjalizacja gospodarcza**, która opiera swój rozwój i konkurencyjność w skali międzynarodowej na **unikalnych zasobach regionalnych**, nowatorskiej kombinacji różnych zasobów/branż (w tym zewnętrznych) oraz **innowacjach technologicznych i nietechnologicznych**, w tym adaptacji tzw. KET (*key enabling technologies*)
- nowo tworzące się rynki (nisze) oraz odpowiedź na zdefiniowane potrzeby społeczne wymagające wdrożenia nowych technologii, produktów lub usług
- **kryteria dla inteligentnych specjalizacji:**
  - istniejący potencjał,
  - łączenie różnych zasobów,
  - innowacyjność,
  - konkurencyjność w skali globalnej

Inteligentne specjalizacje a klastry

→ RIS3 Guide >>

(1) odniesienie do klastrów na etapie definiowania;

(2) platforma wdrożeniowa – wykorzystanie istniejących inicjatyw klastrowych, ewentualnie powoływanie nowych

- Strategia Inteligentnej Specjalizacji >> katalizowanie zmian strukturalnych i **rozwój istotnych klastrów** pozwalających na wykorzystanie korzyści aglomeracji, skali i zakresu oraz lokalnych korzyści zewnętrznych wynikających z procesów produkcji i dystrybucji wiedzy
- Inteligentne specjalizacje to klastry, ukierunkowane na innowacje, prace badawczo-rozwojowe, wdrażanie technologii i rozwój nowych rynków, z potencjałem na konkurencyjność w skali globalnej (czyli charakteryzujące się odpowiednią masą krytyczną, unikalnymi zasobami i przewagami)

Jak definiować inteligentne specjalizacje?

- **Wytyczne KE:** w oparciu o interakcje z firmami i innymi podmiotami funkcjonującymi w regionie – tzw. przedsiębiorcze odkrywanie (*entrepreneurial discovery*) – proces oddolny (*bottom-up*) bazujący na rynkowym *know-how* podmiotów gospodarczych
- W praktyce (**główny nurt**): **analizy i konsultacje** w ramach regionalnych strategii rozwoju lub regionalnych strategii innowacji, projekty typu **foresight**.
- **Alternatywa: konkursy** na wybór inteligentnych specjalizacji (vide programy klastrowe Spitzencluster, Pole de competitivite, Vinnvaxt)
- **Zalety konkursów:**
  - mobilizacja środowisk gospodarczych i naukowych (w tym nowych partnerstw)
  - oddolne zdefiniowanie strategii rozwojowych oraz przedsięwzięć i projektów istotnych dla ich realizacji
  - bardziej zobiektywizowany wybór bazujący na realiach gospodarczych

Dziękuję za uwagę!

maciej.dzierzanowski@ibngr.pl

tel. +58 524 49 54 / 00